

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОМУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ
НЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1959

МАРТ

31

ВТОРНИК

№ 65 (4293)

Өртөө 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Совет Эвилелиниң Комунисттик партиясынын Төп Комитетинде (1 арман).
Часкы тарылганың белеткелинде чедир кылдырмаан бичим-даа чүве турбас укурлук (1 арман).
Хову турлаглары таарымчалыг байдалга тургустунмаан (1 арман).
ПАРТИЯҢ АМЫДЫРАЛ С. Очур. — Чедир чыдаң планын алды чыдаң кутулду (2 арман).
М. Калинин. — Комунисттериниң политиктиг билгин бедидеринге кичеңтей салыр (2 арман).
СЭП ОБКОМУНДА БОЛГАШ ОБКОМУНДА (2 арман).
Соңкуучуларын чыгыларын күсселер (2 арман).
С. Чаклар. — Эриңчилер эки атедөө (2 арман).
С. Монстантинов. — Тере-Халге миз ажалын сайырадырын утуп бөлбөс (3 арман).

Е. Лубошников. — Оңтарттар-биде ажал (3 арман).
А. Чараш-оол. — Адамла Власенко болган өң өңүктөрү (3 арман).
М. Соен. — Төзөн болжолун байлаңшырып (3 арман).
Г. Драгунов, А. Краснов. — Ажириниң неси (4 арман).
Великобританияны Комунисттик партиясынын XXVI съездинин ажитынганы (4 арман).

Комсомол организацияларын боттутуудур

Улус ажал-агыйын хөгжүдериң чедир чыдаң план — комунизм тургузушкунуң улут программасы чонун, совет кижилер тургузушкунуң куш-ажылыңа делемдерин улам-на ажалды, чогаалды, чыдаң болгон меркезилди калбартырыңа таарымчалыг бүтү байдалга тургускаң. Чедир чыдаң план, ылаңгыла совет аныктыарың мурнунда магалыг чаагай перспективаны ачтың.

СЭП-ниң ХХI съездинин төртүтүш шийтпирлеринге куш-ажылың улам сөрүк кирген бистиг аныктыарың, ленинчи комсомолчулар ажал-агыйын, култура тургузушкунуң бүтү адырларыңа могаг чок үдөөлөргө ажаллап турар. Олар Сибириниң, Казахстаның, Иракың Чөөн чүктүн, чурттуң Согу болган Мурнуу кыдыларыңа бойдуңуң калың-даа бергерлеринден чалаңын чокка чаа-чаа хоорайларын калбартып, нефтини болгон газды тып, демир руданын болгон хөмүр дашты өңдөргө кызып, куруккан делем шөлдөргө болгон күчүңүг хемчирин ажаллаа шийгәдип, төттүнмөс куруавырларын чаагай байлактарын илеретип тын турар.

Комсомол дөш бүтү улустун демселлиң совет аныктыарың ролю улут. Оң мурнакы отряды — ленинчи комсомолдун хураалыңа ам 18 миллион ажал оңолор болгон кыстар каттышкан. Ол хире күчүңүг армия калың-даа бергерлерин тилип шыдаар. Оң дини болгон тургустуң күжү болса, бистиг төзөн Комунисттик партиясыңиң улуттуулугуңа, миллион-миллион патриотчу совет аныктыарың дөшкөчөң.

Областың бидүрүлгөдөң, көдө ажал-агыйын үдөөлөргө ажаллап турар комсомолчулар, аныктыар дика хөй. Область тинографияның коллектантине, Чалаана МТС-тиң механикаторларыңа, «УТКА-нын 25 чылы» совхозтун малчыларыңа болгон Кызылдын далаарыңа комбинатыңиң уран-шөвөрлеринде аныктыарың патриотчу куш-ажылың ол дугайын улам-на херечилеп турар.

Партияң ХХI съездининге белеткелдин хуңеринде чуртта комунисттик куш-ажылың бригадалары, төртүтүң. Улетирде, туудула, транспортта болгон көдө ажал-агыйын аныктыарың 35 муң ажал коллектитери амы үдө ол белки атты чедир алыры дөш чарышта кирген. Бистиг областа комсомолчуларын болгон аныктыарың ыңды коллектитери 113 чедир турар.

Бистиг күрүвистин хөгжүдериңиң ылаңгыла амы үдө аныктыарың ажал-ишке, коллектитерин бозуа кижилерин чугула негедиле. Бу талазы-биле комсомол организацияларыңиң мурнуңа улут сорулгалар салдынып турар.

Улус ажал-агыйын хөгжүдериң чедир чыдаң план хууса бетинде чедиркиңиң боттандыры дөш комсомол организацияларыңа чүдө кижизидиле ажалын чорудар өвөс, ажал-ишке база аныктыарың болуру. Бу талазы-биле чөч-чөлдөргө пар-

Совет Эвилелиниң Комунисттик партиясының Төп Комитетинде

ССРЭ-ниң Профсоюздар эвилелеринин ХХI съездин совет улустун улут тилелеринин сөрүк кижилерин болгон аныктыарың чедир кылдырмаан бичим-даа чүве турбас укурлук (1 арман).
Хову турлаглары таарымчалыг байдалга тургустунмаан (1 арман).
ПАРТИЯҢ АМЫДЫРАЛ С. Очур. — Чедир чыдаң планын алды чыдаң кутулду (2 арман).
М. Калинин. — Комунисттериниң политиктиг билгин бедидеринге кичеңтей салыр (2 арман).

ХХI съездинин шийтпирлеринден үнүп турар сорулгаларын толартайлаң.

Калбак комунисттик тургузушкунуң үдөмө профсоюздар чедир чыдаң планын чедиркиңиң күсселер дөш демселге калбак массаларын мобилизастарын болуңуң кол сорулгалары кылдыр көрүң турар болгон ажалын эңилеңиң база бүтү ажалын чоннарыңа иделкейин сөксөз чокка хөгжүдөр, күртө планнарын бидүрүлгө бидүрүңүг долур болгон ажал күсселеринде оларын күженишкенирин утлаар, социалисттик чарышты улам калбартып, комунисттик куш-ажылың бригадаларың болгон шалычыланың, бидүрүлгө чарышчыларыңиң, чогаалчыларыңиң, мурнакчыларыңиң калбартыңиң шийгәдипиң бүтү хөмчөг-биле дөшкөң, оларын дур-жагалын непертерип.

Профсоюздары бидүрүлгө куш-ажылы, чурттаар оран-башым туушкунуң планың күсселерин, чурттаага шөдүнүң хуваалдыны, салык болгон хөй-ниңиң чедиркиңиң чедиркиңиң ажалын, ажалың чоннарыңа медицна болгон коммунал хандырылганың хөй-ниңиңиң контролыдырын бүтү хөмчөг-биле өмшөдөң чедир амы.

Профсоюздарың ХХI съездин ажалчыларын болгон ажал-хаакчыларын кижилер, оларын медресе болгон иделкейин бедилер, комунисттик мораль биле чыдаң принциптерин чайгылың чөк санымырын бозуңа чачкытырар талазы-биле болуңуң бүтү ажалын улам мый өмшөдөң хөмчөг-чедир айткың.

Пролетарың интернационализмниң принциптериниң совет профсоюздары ажалын ажалын чачкы эви дөш, тайбын болгон улустар ажалын эпитетки каттыштырылганы дөш демселге даштыкы чурттарыңиң профсоюздары-биле болгон ажалын организациялары-биле болуңуң харылааларын моон сонгаар-даа улам калбартып болгон быжытлар.

Профсоюздар эвилелеринде каттышкан ажалчыларын болгон ажал-хаакчыларын хөй миллион массалары, бүтү совет кижилер-биле бир дөш, болуңуң төзөн Комунисттик партияны бистиг тургузуңуң улут дөшкөң утамы, алары болгон ажал-ишке, сөрүк кижилерин болгон оң улут тилелеринин организациялары кылдыр көрүң турар. Совет профсоюздарың бүтү чедиркиңиңиң Комунисттик партияны мерген утамың улуттуулугуңиң ажалын чедир айткың.

Бистиг чуртувустуң ажалың чоннары бистиг Төзөн чуртувусту хөгжүдериңе болгон быжыларыңа ленинчи чыгыны шугуңуң чайгылың чок боттандыры дөш демселге төттүнмөс революстчу энергиялы дөш, ажалың чоннарыңа чаагай байлаңиң бедилер дугайыңа хуң-түгүлүч салың салышыңиң дөш, бүтү дөшкөңге тайбыны быжытлары-биле могаг чөк демселди дөш Комунисттик партияга, өш Никита Сергеевич Хрущевка баштаган оң Төп Комитетинге ханым-биле өрүч чедиркиңиңиң салың сеткилин дөшү-биле илеретип турар.

Профсоюздар эвилелери партияны шугуңуң негедиле быжылы-биле барымаалар салгың, комунисттик тургузушкунуң улут сорулгаларын боттандыры дөш демселге партияны моон сонгаар-даа иделкейиң чедир, ажалың массаларын организациячы болгон кижизидиле болуңуң хуваалдыны комунисттик ленинчи школазы болуңуң белки чаагай аларыңиң күсселер дөшкөңге ССРЭ-ниң профессионал эвилелеринин ХХI съездин СЭП-ниң Төп Комитетин бидүрүңүг тур.

Совет профсоюздары болуңуң баштыңың болгон улутуңуңуң Комунисттик партияга бердигиниң, меркеске-ленинниңиң улам-на тилең турар идеяларыңа шийгәччыл ымыктың-биле калбартып камгаалар дөшкөңге съезд Комунисттик партияны Төп Комитетин байларың-биле бидүрүңүг тур.

Совет нитилелдин улутуңуң болгон сөрүк кижилер күжү — бистиг төзөн Комунисттик партияны дөшкөңгө!

Совет Эвилелиниң Комунисттик партияны ленинчи Төп Комитетин дөшкөңгө!

Комунисттик партияны болгон совет улустун күчүңүг болгон бузулбас чыгың эви дөшкөңгө!

Тайбының, аас-кежиктиң, куш-ажылың болгон хосталганың чыгыңиң — бистиг улут совет Төзөн чуртувус дөшкөңгө!

Оран кырыла аң-не чөптүг болгон калбартып чаагай нитилел — комунизм дөшкөңгө!

ССРЭ-ниң профессионал эвилелеринин ХХI съездин.

Колхоз СТС-тиң бүзү ажал-агыйын садып алган

ОРЕНБУРГ. Областың элөөн хөй районнарында колхозтарың улуттыр каттыштырыр тургустунмаан. Чыдаң, Новоорск районда «Октябрь 40 чылы» болгон XVIII партсъезд аттыг көдө ажал-агый артелдерин «Ильичиниң тураскаалы» деп колхоз кылдыр улуттыр каттышкан. Каттышкан колхозта 37 муң гектар чөч, оң иштиңде 16 муң гектар тарак тарыңар чөч бар. Ажал-агыйда 53 тракторлар, 45 комбайнар, 32 автомашиналар бар. Нити хураалын шийтпирин бозу-гаар колхоз Колпак СТС-тиң ийи миллион хире рубль өртөктүг мастерскаларың, гаражтарың, нефть ажал-агыйын, чурттаага бажыңа-рын болгон өскө-даа туудуларын бүрүңү-биле садып алган. СТС-тиң директору турган И. М. Кречетовту колхозчулар дага кылдыр сонгаң,

а кол инженер В. М. Манаховту колхозтун кол инженери болуп ажалдаар кылдыр чалаан. Мурнуңа СТС-тиң штатыңа турган өскө-даа тускай эртенгилер, ол ышкаш 40 хире токарлар, слесарлар, дарганнар колхозка ажалдаар күзелин илереткен болгон колхоз кеңигүүнүгө киргенер. Олар ам техниканы часка белеткериң дөшүп турар.

Колхозчуларын ортузунда каступ көрбөс куш-ажылыңа бидүрүшкүн болуп турар деп колхоз даргазы аш Кречетов чугаалаан. Чедир чыдаң бирги чыдаңда колхоз тарак бидүрериң элөөн көүдөлдүр, ийи катан хөй өртүгүгө дүжаар болгон артелдин орулганың ийи ажал катан көүдөлдүр дөш төлөдөң.

Га бүрүзүңе 20 тонна өдөкти төккөн

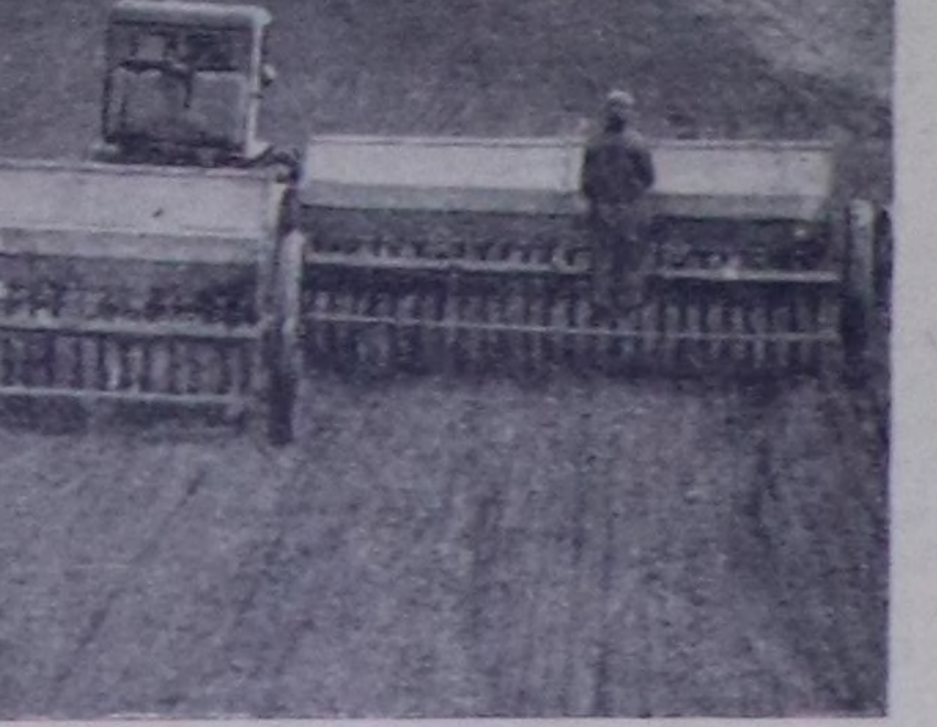
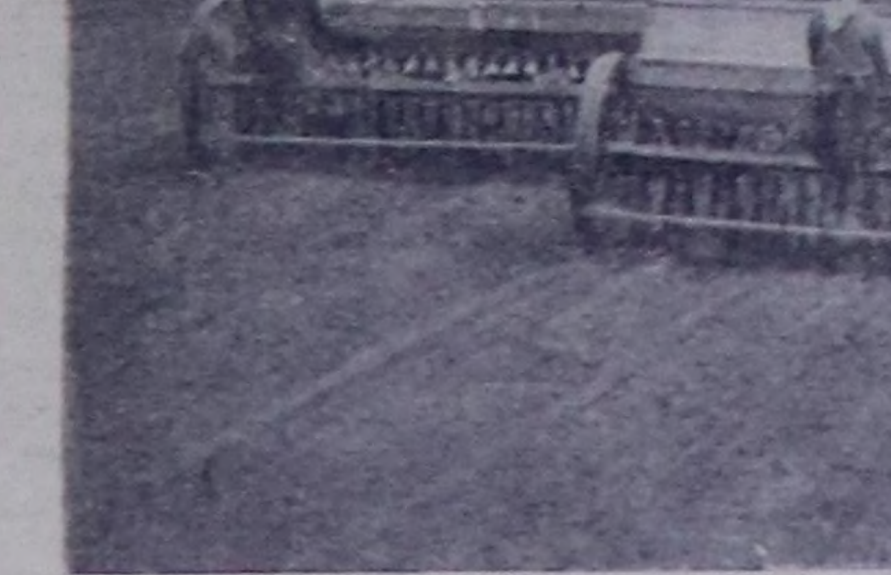
ТУРАН. (Телефон-биле). «Кызыл таракчы» колхозтун механикаторлары болгон контора ажалдакчылары март 29-та кукуруза шөдүңгө өдөк сөртүгүлгөңиң талазы-биле воскресниңиң өрттөргөн. Анаа 8 автомашиналыг, 2 тракторлук 60 ажал кижилер чыгың хуң ажалдаш, 120

тонна өдөкти сөрттөң. Воскреснике чөлаачылар В. Фоменко, И. Шкариң олар иделкейиң ажаллааннар. Артель баштаар чедир өдөк сөртүгүлгөңиң чөдүр хөмчөг-чедир чурттуг турган, 120 га кукуруза шөдүңгө ча бүрүзүңе 20 тонна өдөкти төккөн.

Казах ССР. Республиканың мурнуу талакы районнарында тарак культураларын часкы тарылганың өскө-даа

Чурукта: Джамбул областың Джамбул районунун Сталин атыг колхозтун ховуларында чызың чажар культуралар чайгылаң.

Фото В. Поздненкову. СЭТА-ның фотохроникасы.

Часкы тарылганың белеткелинде чедир кылдырмаан бичим-даа чүве турбас укурлук

Баштайгы часка белеткелдер

1959—1965 чылдары ССРЭ-ниң улус ажал-агыйын хөгжүдериң чедир чыдаң планын чедиркиңиң күсселер дөш демселге калбак массаларын мобилизастарын болуңуң кол сорулгалары кылдыр көрүң турар болгон ажалын эңилеңиң база бүтү ажалын чоннарыңа иделкейин сөксөз чокка хөгжүдөр, күртө планнарын бидүрүлгө бидүрүңүг долур болгон ажал күсселеринде оларын күженишкенирин утлаар, социалисттик чарышты улам калбартып, комунисттик куш-ажылың бригадаларың болгон шалычыланың, бидүрүлгө чарышчыларыңиң, чогаалчыларыңиң, мурнакчыларыңиң калбартыңиң шийгәдипиң бүтү хөмчөг-биле дөшкөң, оларын дур-жагалын непертерип.

Профсоюздары бидүрүлгө куш-ажылы, чурттаар оран-башым туушкунуң планың күсселерин, чурттаага шөдүнүң хуваалдыны, салык болгон хөй-ниңиң чедиркиңиң чедиркиңиң ажалын, ажалың чоннарыңа медицна болгон коммунал хандырылганың хөй-ниңиңиң контролыдырын бүтү хөмчөг-биле өмшөдөң чедир амы.

Профсоюздарың ХХI съездин ажалчыларын болгон ажал-хаакчыларын кижилер, оларын медресе болгон иделкейин бедилер, комунисттик мораль биле чыдаң принциптерин чайгылың чөк санымырын бозуңа чачкытырар талазы-биле болуңуң бүтү ажалын улам мый өмшөдөң хөмчөг-чедир айткың.

Пролетарың интернационализмниң принциптериниң совет профсоюздары ажалын ажалын чачкы эви дөш, тайбын болгон улустар ажалын эпитетки каттыштырылганы дөш демселге даштыкы чурттарыңиң профсоюздары-биле болгон ажалын организациялары-биле болуңуң харылааларын моон сонгаар-даа улам калбартып болгон быжытлар.

Профсоюздар эвилелеринде каттышкан ажалчыларын болгон ажал-хаакчыларын хөй миллион массалары, бүтү совет кижилер-биле бир дөш, болуңуң төзөн Комунисттик партияны бистиг тургузуңуң улут дөшкөң утамы, алары болгон ажал-ишке, сөрүк кижилерин болгон оң улут тилелеринин организациялары кылдыр көрүң турар. Совет профсоюздарың бүтү чедиркиңиңиң Комунисттик партияны мерген утамың улуттуулугуңиң ажалын чедир айткың.

Бистиг чуртувустуң ажалың чоннары бистиг Төзөн чуртувусту хөгжүдериңе болгон быжыларыңа ленинчи чыгыны шугуңуң чайгылың чок боттандыры дөш демселге төттүнмөс революстчу энергиялы дөш, ажалың чоннарыңа чаагай байлаңиң бедилер дугайыңа хуң-түгүлүч салың салышыңиң дөш, бүтү дөшкөңге тайбыны быжытлары-биле могаг чөк демселди дөш Комунисттик партияга, өш Никита Сергеевич Хрущевка баштаган оң Төп Комитетинге ханым-биле өрүч чедиркиңиңиң салың сеткилин дөшү-биле илеретип турар.

Профсоюздар эвилелери партияны шугуңуң негедиле быжылы-биле барымаалар салгың, комунисттик тургузушкунуң улут сорулгаларын боттандыры дөш демселге партияны моон сонгаар-даа иделкейиң чедир, ажалың массаларын организациячы болгон кижизидиле болуңуң хуваалдыны комунисттик ленинчи школазы болуңуң белки чаагай аларыңиң күсселер дөшкөңге ССРЭ-ниң профессионал эвилелеринин ХХI съездин СЭП-ниң Төп Комитетин бидүрүңүг тур.

Совет профсоюздары болуңуң баштыңың болгон улутуңуңуң Комунисттик партияга бердигиниң, меркеске-ленинниңиң улам-на тилең турар идеяларыңа шийгәччыл ымыктың-биле калбартып камгаалар дөшкөңге съезд Комунисттик партияны Төп Комитетин байларың-биле бидүрүңүг тур.

Совет нитилелдин улутуңуң болгон сөрүк кижилер күжү — бистиг төзөн Комунисттик партияны дөшкөңгө!

Совет Эвилелиниң Комунисттик партияны ленинчи Төп Комитетин дөшкөңгө!

Комунисттик партияны болгон совет улустун күчүңүг болгон бузулбас чыгың эви дөшкөңгө!

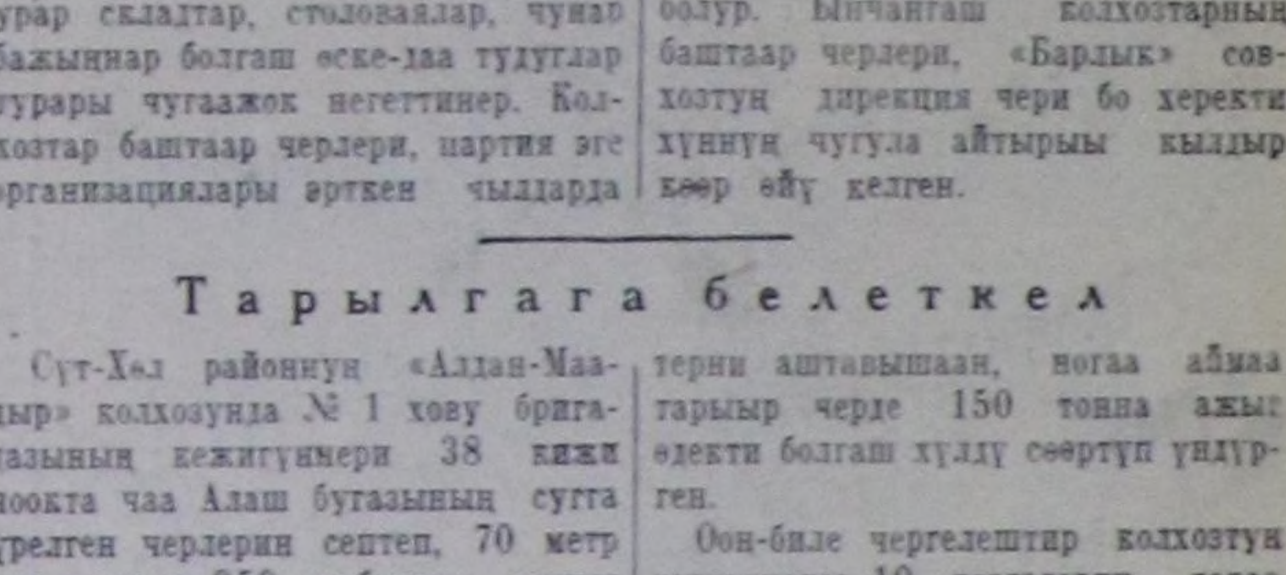
Тайбының, аас-кежиктиң, куш-ажылың болгон хосталганың чыгыңиң — бистиг улут совет Төзөн чуртувус дөшкөңгө!

Оран кырыла аң-не чөптүг болгон калбартып чаагай нитилел — комунизм дөшкөңгө!

ССРЭ-ниң профессионал эвилелеринин ХХI съездин.

Чурукта: Джамбул областың Джамбул районунун Сталин атыг колхозтун ховуларында чызың чажар культуралар чайгылаң.

Фото В. Поздненкову. СЭТА-ның фотохроникасы.

Не 2 хову бригадында 15 кижилер составыңа ногаа эвезонуңуң кедиркиңиңиң ногаа өрттөргөн парниктерини аштавышкан, ногаа аймаа тарыңар чөдө 150 тонна ажал өдөкти болгон хуңуң сөртүп үндүргөн.

Оң-биле чергелештир колхозтун дарганнары 10 тергелериң, тарак сөртүр 5 хажаржатарын сөрттөң. Ийиңиң болса-даа часкы тарылгага херекелеттерин транспорт херекселдери ам-даа чөчө септеттиңиңиң.

Тарылгага белеткел

Соңгукчуларның чагыгларын күүседир
(Чагаалар допчулалы)

Школаларны, башкылар бажыңарын болгаш школадан
дашкаар албан черлерин 1959—1960 чаа өөредилге чылынга
эң эки белеткээри дээш социалистиг чарыштың дугайында

С. ЧАКАР,

Тере-Хөлгө мал ажылы сайзырадырын уттуп болбас

«Тере-Хөл» колхозун аймагынын мал үндөсүн мал ажылы. Нийтинин малын баш санын өстүрүнгө болгон продукттуу бейдеринге бүгү-ле таарымчалык байдалар ында бар. Мал чечирин терегеттинер-ле шаа-биле белет-кеп ап буюр хире деген сизген кезер шынаалары, чачыс чыда үнөр сизгенери, ылаңдык өк су-лазы тарып болур кара хөргүнүг шөдөрлөг. Кыжым-даа, чайын-даа малды сула олараларында таарым-чалык аакоп деген демексизин.

Нийтинин мал ажылын сайзыра-дын болурун оң байлак аралга-рын «Тере-Хөл» колхоз долтуу-биле азыгалай турар. Малын баш санын өстүрүнгө болгон өңк продукттуу бейдеринин план-нарын колхоз чыл-чыда күтсө-пий келген. Эрткен 1958 чылда колхоз мал өстүрүнгө күтсө-пий планын (ивден өскө) чачыс-даа чүгүн таламы-биле күтсө-пий ап шы-даван. Колхоз өйт-сүт уганын-кынын бир инектен чылда чүгө 312 кг сүт, бир койдан-на 790 грамм дүк алган.

Өңк түнеленде колхоз күтсө-пий мал продукттары сапар таламы-биле 1958 чылдын планын ооаала-ларын ыракта күтсө-пий. Моңк чы-жөөгө колхоз дүк сапарынын пла-нын чүгө 42 хуу, сүт сапар пла-нын чүгө 79 хуу күтсө-пий чы-гаалаарга-да четир.

Нийтинин малын баш санын өстүрүнгө-даа, оңк продукттуу бейдеринин-даа таламы-биле шы-дажыр аралжык мындык четтестер чү-гүн чылдагынан бооп турары? Ол чүгө ухурутулганын кошказан.

Колхозтун баштаар чери, партия-ның аге организация болгон кө-дө Совет мал ажылын боттут уду-рпай келген. Малын уксаазын азыгалай турар мал продукттуу чө-рүн бейдеринче уланган зоо-ветеринарлык калдык-даа азыгала-р чөртүтүмдөй турар.

Чүрт койларын уксаазын эки-жидер ажалды чокку ийи чылыч иштине үсө шиттирээр, 1960 чылда обласка хой малдын барык-да шүтүтү нарын болгон чартык-нарын дүктүг турарын чейи алыр таламы-биле толоргай хемчеглери СЭП обкомунун VI пленумунун доктаалында толоргай айткан. Ил-чаарга Тере-Хөлгө байдал бо сору-гага бичи-даа дүшпөй турар.

Колхозта уксаазын өкжиктен 250 азыг чартык нарын дүктүг хойларын тускай оларга үзүп, оңк составын көүдөлдөргө орунуга эрткен 1958 чылда хой хойларын чүртүгү бөдүн дүктүг кошкарла-ры-биле алыртыркен. Ол хойлар-дан бо чылын уксаазын дорайткан хураганнарын ап турар.

Эт бөдүренин көүдөлдөр, ылаң-гыя өйт-сүт уганын-кынын боза малдын уксаазын өкжиктер, оңк баш санын өстүр ажал база-да

ала-чайгаарлаашкында. «Тере-Хөл» колхозта 512 төрүт инектерин барык-ла кези чыгам хиреи кы-зыраан. Бо база-ла харысаалга чөс чөртүтүг түнелди болур. Инектер-ини адыгжылар планын чөртү-лаан болгон толоргай үчөт тур-гусаан. Бүдүрүкчү бугаларын чет-чир санын-биле тургузар, ылаң-гыя бөдүрүкчүлери уксаазын болгон шынарын барыдааап ши-лир, өскө черлерден салып алыр ажал багай организациятынган. Колхозтун Сарыг-Хөлгө төп сүт-ба-рын фермазына байдалы манас-чижес кылдыр чугаалап болур. Ук-фермада 10 шаа бугаларын аралы-да симменталь уксаазыг чүгө чы-гыс бөдүрүкчү буга бар, оңк өскө-лөр астрахан уксаазыг база чүрт инектеринин уксаазы бугалар бо-луп турар. Илчаарга ол бөдүрүк-чүлөр-биле кайда, калдыг кодаңда инектерини адыгжылар бөдүрүк-чүлөр дугайында ам-даа толоргай план чөк.

Колхоз 1956 чылда 15 кара ди-галерин салып алган болгон илги фермазын организациян. Ук ферма-га чыл бүтүдө колхозтун 15 муң азыг рубль түнүг хөргөни үнөр, хой күш-хүннери чарыгдатынып турар. Илчаарга-даа бо үнөр иш-тинде ук фермадан чачыс-даа ди-гал оолаван, илги азыгалаан чачыс-даа ажаа орулга кирип ал-баан.

Бо четтестерини үнүп турарынын база бир чылдагынын областын көдө ажал-агыг өргөзө-пийн база СЭП Каз-Хем райкомунун, рай-онунун көдө ажал-агыг инспек-циязында болгон оңк тускай эрте-минтеринге ооаавас арга чөк. Ил-чар, кымыг-кымыг чөдө чүгө мал ажалдыг ол колхозка хүн бүрүнүг практиктиг дузалашкынын көртү-гөр, ылаңгыя зооветеринарлык бөдүн хемчеглери ап чөртүрүгө дузала-жыр таламы-биле областын көдө ажал-агыг өргөзө-пийн, ол ышкаш Каз-Хем районун көдө ажал-агыг инспекциязынын тускай эртемни-лери калдык-даа хайгаарал салбайн келген. Онда чааарда чүгүн-чүгүн малларын продукттуу байдала-рын өрөнип көрүп турган, назым ажал-биле тус-тус колданарга үс-эрини айтканын бешин чөртүтүм-дө, оңк туржук хой малды тарып бооздарынын ажалын практикала-байн турар, оңк техниказын бил-дир кижилер-даа, хойну тарып бооз-дарынын тускай хөргөсөлдөрү-даа колхозта чөк болуп турар.

СЭП Каз-Хем райкомунун бө-рө-лу «Тере-Хөл» колхозта мал ажал-кынын байланын дугайын хүн айтканын кирип үс келген. Ол ышкаш областын көдө ажал-агыг өргөзө-пийн Тере-Хөлдүн малчынарын-га боттут дузанын көртүгөр ужу-р-луг.

С. КОНСТАНТИНОВ.

ОКТАБРИТТАР-БИЛЕ АЖЫЛ

Мурнуула чылдарда бистин шко-лага октябриттар-биле ажал күдү деңгөө турган болза, ам школан-дын башкылар коллективинин дузасы-биле ол ажал солун апарган. Ол ажал таламы-биле чаа, солун чүг-лөдөр башкылар аразында солчун, дүгүрүп ап туралар.

Октябриттарын бөдүн тускай ор-ганизация кылдыр көрүп болбас. Ол дөргө бичин школачылар-биле пионерлерин ажалынын бир хө-вир-дир. Оңк мал сорулгазы болза, уругларын пионер организация-зында кириргө, коллективни даалгазын күтсө-пийн бөдөтээр болур. «Күш-ажагыг мыак уруг-ларын октябриттар дө» деп шү-дүтү олар чүгө доктаалын ал-бае, а оңк кол уксаазын билд, ы-чаар өрөнип, ажалдаар кылдыр кижилер хөргө. Кижилерге сис-темазы, уругларын долгангыг тур-бар бүгү байдал уругларын чаа чаадыларын шингө-пийн алыртыга дузалаар ужурут.

Уругларын арыг-шөөргө чаа-чыктырарда оңк «Эки чунунар уруглар» деп оңк хөвирин чөртү-лүп турар бис. Октябриттарын чымы-шар шүтүтү ойнаарыг өртөр. Оңк бөдө бичин уруглар-биле ажал чөртүрүгө бир оңк хөвир. Чөк-ка чаа «Ойнаарка байыралы» деп чымы өртүргө. Уруглар бө-тар-тарын өң-не мыак өнүн шилд алыр ужурут. Уруглар бүрүтүдө ойнаарктар хөй.

Бөдүнүг өң-не мыак ойнааркта-рын шилд алыр дөш уруглар хы-мык ойнаарктарын каш-даа күт-пүп көргөнир. Ойнаарктар бай-ыралы өтөдөн. Уруглар школага боттарынын өң-не мыак ойнаар-ктарын өкжөткөнир. Уруглар хөй-ле яны-бүрү ойнаарктар, а олар ойнаар бөдөр, анжактар, пистол-еттер, машиналар, самолёттар бол-гон өскө-даа чүддөр өкжөткөнир.

Уругларын ийи бөдүмкө үсөп. Оларда даштыга үнүп, шөргө өнүн ойнаа, а уруглар магазин-нөр, өмнөлдөр, школар тулуп, ырап, танымал турупаанар. Олардын өнүн башкы учура-лында комсомолчу В. Симакос дурткан. Караңгылап-даа келген болза, уруглар тараарын күтсө-пий турганар. Чымы уругларга дык солун болгон.

Ийги класска «Октябриттар — ак-сеткичтер уруглар» деп ажалды чөртүткан. Уругларга Осеваанын «Чүт чинил», «Боттарынын холу-биле» болгон өскө-даа расказтарын көчүп бериле. Ам «Чүт экил, чүт багыл» деп чымы белеткен турар бис. Ол темага дөргө чаа бөдөткөткөнир турар. Арыг номнар, кыдырааттар, даараа чүддөр, чү-дүктар, а ол ышкаш хирлиг но-жар, кымырааттар.

Октябриттарын боттары тускай библиотеканы, а оңк өргөзө-пийн база-да октябрит. Уруглар ам «Кижини сукамы эң экил» деп конкурсту организациялап туралар. Эзэди октябриттар-биле ажал нарымай бөдөр. Оларын пионерге кириргө шүт бөдөткөз болгон олар пионер чымыштарыга кирип турар алалар. Октябриттарга дру-жиналар даалга бөдөр. Олар демир-дө артыкчылар, сазынарын чымы өткөдөр. Олар библиотекалар, санитарлар болур болгон чечектер суггар бар кластарын, парта-лары чүдүрлөр. Улуг назым ок-тябриттар ажал-бүрү ажалдар кы-дырлар.

Октябриттар-биле ажалга дык хөй чүддөдөр ам-даа чөдөр е-мал шылаван бис. Илчар-даа болза чөртүткан чымык ажалдары-ны өңк түнелди берген.

Е. ЛУБОШНИКОВА.

Кымыдын № 5 школанын башкысы.

Район Советинин сессиясына

Ажылчы чоннар депутаттарынын Барыш-Хемчик район Советинин бирги организастыг сессиясы бол-ган. Сессия райкүсөмүнү дагы-зынга эш Сендасын, күсөмүн дагы-зынның оралкычыга эш Мокроусовту, көдө ажал-агыг таламы-биле инспекциянын началь-нигине эш Кобзевту болгон күсө-мүнү секретарына эш Мөнгө-Байырын сонган.

Район Советинин сессиясы күсө-мүнү кижилер өргөзө-пийн бөдө-лөдөн болгон Советтин доктаа-мал комиссияларын тургускай. Сессия организастыг айтканын дараанын сонгучуларын чыгы-ларын боттандыр хемчеглери; район бөдөдөдөдө эрткен чылда күсө-мүн болгон бо чылдын бөдө-дөдөдө дугайында илеткелдерин чугаалашкан.

С. КОМБУЙ-ООЛ.

Ном тарадылгазы

Чон-Хемчик районун «Комму-низмче өрүк» колхозунда ком-сомол организациязынын кижиги-нери ном тарадылгазынын айып ор-ганизастыг эрттирп турар. Ном тара-дыкчылары мал фермазында бол-гон оларда малчынарга ном та-радыгына кол кичээлгөйи салып туралар. Мал фермазынын үчөт-чиги комсомолчу эш Хөвөнмей мал-чынарга өвөш өвөс түнүг но-жарын тараткан. Анык комсомолчу колхозчуларга сапары-биле апарган номнарын дөчү уткамын оларга тайлырар, калдыг номну салып алырларга дузалажып турар.

Ном тарадылгазынын баштайгы районун бөдөр саанчылар Т. Ка-но-Сал, Х. Кувисаал, хойж К. Бөк олар кайкы-даа 40 азыг рубльдин номнарын салып алганар.

Б. ТИРЧИНМАА.

Сүт-бараан фермазында

Бин-Хем районун «Партиянын XX съездин» колхозунун Кара-Хемте сүт-бараан фермазынын ажалкычылар малды чаш тегүп бүрүн камгалап алыр дөш күсө-пийн-кынын демексизин туралар. Амгы үдө фермазын инектери бы-лаал өткөдөн. Саанчылар баштай-гы төрөн 10 инектерин бызаала-рын бүрүн камгалап алган.

Чаа төртүтүгөн бызааларын колхозчу эш Курносенко мен-ти алаап турар.

М. МААДЫ.

ДОСПУЛКТА

Току районун «Совет Тыва» колхозу обкоморбозка 800 ку-бометр тулут материалын белеткен бөдөрн хөдөнгөн. Кымыдын тулут-ларына хөргөсөлдөр халымы белет-кээр-биле колхозтар 30 хире киж-и тайгада ажалдап турар. Кижиктер март 15-ке чөдөр 565 кубометр ха-дымы кескен, оңу 16 аят-биле 8 кижин хөс унуче сөртүп турар.

Кижиктерини иштинден эштер Кайдан, Самбу болгон оң-да өс-көдөр өңк ажалдап, хүнүг норма-зын 1,5—2 катап азыг күсө-пий туралар.

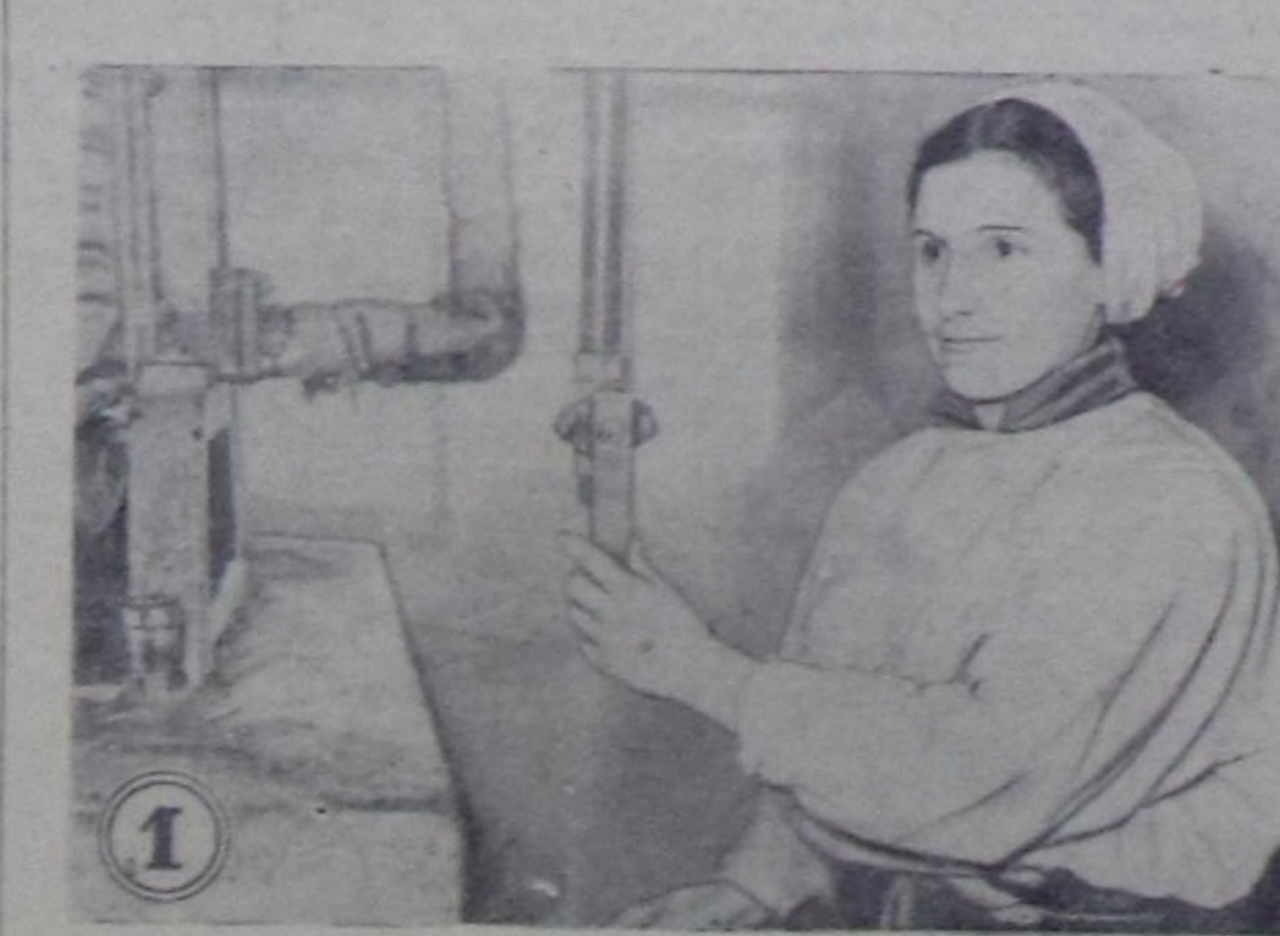
К. МАНГЫР.

Чааана көдө Советтин ажалчы чоннарын илги хурамы чокка чаа болуп өртөн. 1959 чылда «Искра» колхозтун мурунда сал-дынын турар кол сорулгага дугай-ында илеткелди эш М. Доктугу кылган.

Партиянын XII съездинин тө-гүлүг шиттирлерин боттандыр таламы-биле искрачылар болгон илги көдө интеллекция соци-алист чарыкка киришканде, че-ди чымы 4,5—5 чылда күсө-пийн шиттирлээр деп илеткелди дөдөгөн. Че-ди чыл планын бирги чылда мал ажылын төгү-дөдөдө чымык чугаалажып эш Доктугу адагылаан. Колхоз 1959 чылда бөдө малды 645 башка, оңк иштине инекти 205 башка, чы-гыны 450 башка, хойну 9800 баш-ка, өшкүг 650 башка, хаванын 600 башка, дагааны 15 муңга, бо-ра тоолаларын 2000 башка чөдөр өртөдөр планаттыган. Бо чылды 100 баш төрүт мал бүрүтүг 100 бызааларын, 115 хураганна-рын, 120 аналарын алыр көрү-гөн. Малдын продукттуу бөдө де-лир. Чылда, инек бүрүтүгүн 1700 кг сүт, хөй бүрүтүгүн 2,3 кг дүк, бир дагаан-на 75 чуурга-ларын алыр деп турар.

Бо сорулгадарын күсө-пий дөш 1959 ажал-агыг чымык искра-чылар улам сөрү киришкенин ажалдап турар. Сүт-бараан фер-мазынын найралдыг саанчылар, каларчылары малды чечирегел-ни өкжөткө, кукуруза сизюу болгон өскө-даа чечир-биле чечирп тур-рар. Оңк түнеленде инектер, жа-дыгалаар хүр кыш ажалы, бызаалар

Людмила Власенко болгаш оңк өңкүктөри

Ажылчы чоннарын чөдөдөдө, өргөзө-пийн чөртүтүг күш-ажагынын, политиктиг көдү-лүшкүгүнүг база бир төдө иле-рөшкенин коммунист күш-ажа-мын бригадазы деп ат дөш совет кижилерини шиттирлерин партия-нын XII съездинин муруну чы-рында өткөдөн.

Тывада сүт заводунга ажалда-ры-биле Омскин эйт-сүт институ-дуну дозуп үнүгүтүг комсомолчу Людмила Власенко съезд мурунун ол төгүлүг хүнеринде чөдө кел-ген. Бүдүргөдө директору тус-кай эртенип анык кымы завод-тун бөдүрүгө өргөзө-пийн бөдө-лөдөн Людмила Власенко бүгү совет кижилер-биле бир дөшөй ол уаг бугаанын-кына болуун күш-ажагыг сал-дышкынын кириргө шиттирлээр, ажалче хандыккан.

Завод ажалдакчыларынын нияти хурады. Партиянын эөчөк чөк XII съездин чөдөдөдөдө ажал-и-чи белеткөр-биле уткуур дөш ажалчылар хүлөлдөдөр ап өт-көдөн. Оларганнарын аразында за-водтун хоочун ажалчыны, ам хоор-ай Советинин депутаты Антонина Алексеевна Лыткина турун кел-ген: — Коммунист күш-ажагыг бригадазы деп бөдөк ат дөш дем-

Бригадада 8 ажалчылар кирип турар. Олар бригадир Людмила Власенкону удурулгазы-биле бү-гү-ле күжүн чык чыл планынын

АНЫК САДЫГЫ

Сүт-Хөл районда Киров аттыг колхозта көдө магазин моңк му-рун чылдарда ажалчы чоннарын хөргөсөлдөр чөдө хандырып келген. Казан оңк өргөзө-пийн анык садыгмы эш М. Көкү-оол ажалдап өткөдөн сонгар ол магазинин ажалы өкжөткөн, чон-нуң хөргөсөлдөр эки хандыгынын турар апарган.

Чонга өскөк, ажалында чүткү-дүг садыгмы ай бүрүтүдө бараан саарылгазынын планын 120 хуудан өрт күсө-пий турар.

С. КӨШКЕН-ООЛ.

ТӨРЭЭН КОЛХОЗУНУ БАЙЛАКШЫРЫНГА

бөдөр дөртүгүп турар. Че-ди чылды сүт бөдөр оналгазын дөрт чылда күсө-пийн саанчылар бол-гон каларчылар шиттирлээр. Бо чылдын ийи чартык айларда кол-хоз инек бүрүтүгүн 300 кг сүтү саап алган. Илчарын күрүгө сүт сапар таламы-биле бирги квар-талды даалгазын колхоз 200 хуу күсө-пийн.

Эт бөдүренин че-ди чыл пла-нын колхозчулар беш чылда күсө-пийн хөдөнгөн. 2410 центнер, азы эрткен чылдан барык ийи чар-тык катап хөй ээти күрүгө са-пар таламы-биле күрүгө тур-рар. Эт бөдөр таламы-биле АКШ-ны дүргө чөткө, өртөр сорулга-га боттарынын салышкынын ки-рип дөш көдө Советтин ажалы ху-рамын киржикчилер 50 киж-и 50 баш хаванынын, хөй-хөй баш бөдө, шөө малды, дагааларын бол-гон бөдө тоолаларын, ол ышкаш өвөш хөй хөргөсөлдөр 0,03—0,05 га чөдөр картофелын бөдө чөт-көчүгүг участканын боттарынын үзүлгөдөр-биле тарып өткөдөн, оңк дүжүдү күзүн ажаалап, ко-ла-хоотун складынга урун дөш шиттирлээр деп эш Доктугу дө-дөдөдө.

Хураалын киржикчилери че-ди чыл планын уаг сорулгадарын дөрт-беш чылдарда чөдөдөдө боттандырылган улаган патри-от сөстөрүн чугаалап, 1959 чыл-дын оналгаларын күсө-пий та-ламы-биле актив хураалын көдү-

күсө-пийн боттарынын салыш-кынын кириргөч улаганар. Заводтун сүт ажалдап кылдыр че-ди, сүтү 80 гразе азыр илгөр пастеризаторлар деп машиналар сүт хоораны өрт көдүргөсө, соолу-гаке барып турар. Соолуку чы-нында коммунист күш-ажагыг бригадасынын ады дөш демексизин турар бригаданын кижиги ком-сомолчу Вера Ляукс (1-ги чурун). За-водка ол илгөр-ла үр өвөс ажал-дап кирген болжак, бөдүнүг өш-өрүгүг сагыш салгытынын ажалында ажалга мергөжип чы-гып белип, соолар машинанын тур-гузуун дүргө шиттирлээр алган. Вераңы ол нарын машинадан ка-рак албай көрүп, мергөжиптин шын башкарып турарын өрткөр.

— Мөңк мергөжип ажалчы болур күсө-пийн боттарынын коммунист күш-ажагыг брига-дазынын ады дөш демексизин турар бригаданын кижиги ком-сомолчу Вера Ляукс (1-ги чурун). За-водка ол илгөр-ла үр өвөс ажал-дап кирген болжак, бөдүнүг өш-өрүгүг сагыш салгытынын ажалында ажалга мергөжип чы-гып белип, соолар машинанын тур-гузуун дүргө шиттирлээр алган. Вераңы ол нарын машинадан ка-рак албай көрүп, мергөжиптин шын башкарып турарын өрткөр.

— Мөңк мергөжип ажалчы болур күсө-пийн боттарынын коммунист күш-ажагыг брига-дазынын ады дөш демексизин турар бригаданын кижиги ком-сомолчу Вера Ляукс (1-ги чурун). За-водка ол илгөр-ла үр өвөс ажал-дап кирген болжак, бөдүнүг өш-өрүгүг сагыш салгытынын ажалында ажалга мергөжип чы-гып белип, соолар машинанын тур-гузуун дүргө шиттирлээр алган. Вераңы ол нарын машинадан ка-рак албай көрүп, мергөжиптин шын башкарып турарын өрткөр.

Мөңк мергөжип ажалчы болур күсө-пийн боттарынын коммунист күш-ажагыг брига-дазынын ады дөш демексизин турар бригаданын кижиги ком-сомолчу Вера Ляукс (1-ги чурун). За-водка ол илгөр-ла үр өвөс ажал-дап кирген болжак, бөдүнүг өш-өрүгүг сагыш салгытынын ажалында ажалга мергөжип чы-гып белип, соолар машинанын тур-гузуун дүргө шиттирлээр алган. Вераңы ол нарын машинадан ка-рак албай көрүп, мергөжиптин шын башкарып турарын өрткөр.

Бригадада 8 ажалчылар кирип турар. Олар бригадир Людмила Власенкону удурулгазы-биле бү-гү-ле күжүн чык чыл планынын

гадазы деп ат дөш демексиз өткөдөн сонда Людмила Власенкону болгон оңк эштеринин аразында бот-бот-тарына дузалажыга күсө-пийн. Бри-гаданын дүржүгалыг хоочун ажал-чынарын мынд-ла үр өвөс ажал-дап турар анык кижилерге хүн бүрүнүг дузасын көртүгү, күш-ажагыг бөдүрүкчүлүг бейдерин-ге, чыг-агыт камаарында дузалап турар.

Шүтү чачыс кижиги дөш ажал-даар дөш, боттарынын алган хү-лөлдөдөр бригаданын кижиги-нери күсө-пий турар. Оларын кыс-макай ажалын дөдөгөн ВЛКСМ Тыва обкомунун Хүндүл бижин заводта астыган. Бригада кижиги-нерин шиттирлерин ады за-водтун Хүндүл самбырадында кир-ген.

Ажал шагы дозугулан. Заводтун хөри иштине бир бажында ажал-чынаар хөни соолу келди алган стола олар. Олар эки ажалчына-га илгити бөдөр технологтуг өрө-дө-

дөдө болгон арыг-шөөргө мыак сүт чечирин шыкжар термостат дөдө—деп Людмила Григорьевна Власенко чугаалап турар.

Сүт заводунда хөй ийи хөвирлиг ажалчынарын продуктун дөш, коммунист күш-ажагыг брига-дазынын ады дөш демексизин турар бригаданын ажалчынарын мынчаар ажалдап, чүртүтүп турар. Завод хөвирга 20 тонна сүтү ажалдап кылын шылаар. Илчар-даа сүт-биле хандырын турар кол-хозтар болгон советтар оңк баш-тайгы ажалдакчыны, арыг-шөө-ринче сагыш салгыч чугула. Ки-жилерин материалдыг соолугу-гын бейдер төдөдө заводка ажал-дын үнөзүн доктааларын, ажал-тө-дөдөдө, ажалчынарга разрядтар тысырын чүртүмчүлөр болза эки деп, чымык ажалдакчылар санал кирип турар.

А. ЧАРАШ-ООЛ. Фотолары С. ФЕОКТИСТОВТУУ.

МУРНАКЧЫ ЧОЛАЧЫЛАР

Чаз-Хөл районда «Бурнугаар» ко-дө ажал-агыг артелинин чөдөчө-лөр эштер Кошкар, Дүдүк олар 1958 чыл-дын дүжүг алаап алышкынын үс-эринде боттарынын нормаларын 200 хуудан өрт күсө-пий кел-ген, а амгы үдө 140 хуу азырп туралар.

Мурнакчы чөдөчөлөр эштер Кошкар, Дүдүк олар 1958 чыл-дын дүжүг алаап алышкынын үс-эринде боттарынын нормаларын 200 хуудан өрт күсө-пий кел-ген, а амгы үдө 140 хуу азырп туралар.

М. СЕВЕН. Чон-Хемчик район.

Алжириниң недели

Азия болган Африка чурттары-
ның сатып сетки каттыштырыла-
зын совет комитетинин шийти-
рини баулар ССР-ге март 30-ден
апрель 7-ге чедир «Алжирини не-
дели» чорудун турар. Бу хунерде
совет улус хосталга ынакшылык
алжир улусту камгалаарынче бо-
лунун туну база катан үндүрөр.

Алжир улуска ууур ам дөрт чар-
тык чылдарынч тургузууда фран-
цуз империалистер кадыг-домкун
колониалдык дайынын чорудун ту-
рар. Алжирде дайын чорудулаа
улам-на хан түгүшкүндө болун
турар. Англия парламентинин чоок-
та чаа Алжирге чоран кижигун
Броссминин «Нью Стейтсмен» деп
журналга биженинде алжирга, Ал-
жирде национал-хосталгалык шим-
чешкинни базар дөрт француз ко-
лонизаторлар өң-не кадыг-домкун
кемчелерин ай турар. Француз ше-
риг эрге-чагыргалары кандыг-бир
чурттагычтык чедир тура-ханын-
кын кылганнарже халлашкын кы-
лар дөрт оң суурун човун өскө
районнарже кижери дужаап тур-
рар. Алжирде медези-биле алжирга
ам үдө чурттаар чериинде кижигун
терезе чурттаарынч саны 600 муң
болуп турар.

Чоокта чаа «Дн Тат» деп швей-
цар согулга херечилердин докумен-
тун келген. Ол болза француз ше-
ринин таласында дагыгы легион
деп алаар бөлүктүн составына ки-
рип алган. Алжирге дайындаган
турган бир анык швейцарынча чу-
гаалы болуп. Чүдө херекселер
болган уурулар чурттап турган ко-
доо суурун бөлүктүн составына ки-
рип алган. Француз чурттаачыларын
кадыг-домкун ажаллап турган деп
оң чугаалаан. Бир бакыдан олар
бир кырган херекселер болган он
харлыг уругун тууап алганнар.
«Кантанын дужаалы-биле ол
уругун алып каан мен. Бис бакча-
нарга баарымыска-ла чүдө херек-
селер бар болуп, мычылза-даа не-
мек капитал Болжанын дужаалы-
биле оларын аткылап каан турган
бис»-деп ол бижээн.

Январь 24-те Алжириниң нацио-
нал-хосталгалык армиянын ко-
мандылат чери меделеп чарлап үн-
дүргөн. Ол меделдеп чугаалап ту-
рарынан алжирга, Балерна, Борт-
Алжир, Акбо болган Тажжа
суурларынч чогулга колонизатор-
лар «үдүргөн бичи ууруларын,
херекселерин болган эр кижилер-
ниң өлүг сөөктерин суккан ууру-
гайларын алжир патриоттар тынкан.

Мычылза-даа болунун хосталга-
лык болган хамаарышыс чоруну че-
лип алып деп быжыг шийтирил-
маадырлыг алжир улусту кандыг-
даа кадыг-домкун кемчелер коргу-
душ шыдаас. 1954 чылдын төнчү-
үндө, Алжирге дайын өгөдөн тур-
да, нини саны 2—3 муң хире ки-
жилер патриоттарынч быларгай от-
рядтары колонизаторларга ууру де-
мексеш турган болза, ан чартык
миллион француз шериглерге ууру
150 муң чедир солдаттарынч бол-
ган офицерлерин алжир национал-
хосталгалык армия демексеш ту-
рар. Ол армия колонизаторлардан
Алжириниң деисааринин үштүгү
ийн кезең ам хосталышкан факт
болза, алжир армиянын күжүнүг
дугайын чугаалап турар.

Хосталган деисаарде Алжирин
хосталгынын национал фронтунуң
нун администрацияны ажаллап ту-
рар. Ол администрация патриоттар-
нын политиктиг организацияны бо-

луп, 1958 чылдын сентябрыда Ал-
жир Республиканы чарлаан. Ал-
жириниң хамаарышыс курунени
алжир хай чурттар, оң иштинде
Кыдат Улус Республика болган араб
чурттарын хай нурууу хулап
көргөн.

Алжир улустун бот баш миннир
эргезин хулап көрүнгө үндөшлөш
алжир айтырынн тайбын арга-би-
ле шийтирден таарыштырар төлө-
дө, француз чазак-биле шуут чугаа-
лажышкынар чорударында Ал-
жир республиканың түр чазак бе-
лен деп ол чазак меделген. Ин-
чалза-даа алжир чазактык болган
Алжирини хосталгынын национал
фронтунуң тайбын инициатива-
лыкта француз колониализминин өң-
не дөдир шугуу төлөкөчкелеринин
таласында шийишкы-биле ууру-
ланым турар.

Алжир айтырым болза, Франци-
янын чазактын сөөлүг чылдарга эң
берге айтырын болуп турар. 1954
чылдан 1959 чылга чедир согул-
кан 8 чазактарынч бежи барык-ла
Алжирде колониалдык политика-
нын уружундан дүшкүзүлгөн. Алжир-
иниң дайынында Францинин чар-
гырыкчы болжистеринин чарыгдал-
ды 3.500 миллард франк акча —
канчаар-даа аажок уурут түн-дүр.
Францинин болунун херекселерин
хооуруткан ол дайын дагытмы,
ислафизм америк болган барын-
чык чазактерин алжиринче фран-
цуз чазакты кам уура албаан.
Ол чорук Вашингтондан болган
Бонидан Парижтиң хамаарылаа
чоруну күштедирген. Бисе талы-
мында, Францинин чаргырыкчы бо-
лжистерин дайын чарыгдаларынч
өскө-биле холбошкан хол аар
үдүргелерин ажалыч чоннарынч
эктине чүкөткелерин бар шаа-биле
оралдажып турарлар. Францида өр-
тө-үшөөң «үдөш болган үштү-
рүткелерин көндүшкенин, социал
хандырылгага «канчалга», чурт-
тага бакычтарынын тулушкуну-
нун кызырышкыны»-ол бүгү
шунтуу Алжирде дайыннын уружу
болуп турар.

Алжирге дайынга Францинин
хей муң кижилери амы-тыннан
когаран. Оң уурут сан түнөлдө-
лөр чарлазынан француз эрге-
чагыргалар ойталап турарлар. Ни-
чалза-даа хай түгүшкүндө тул-
чушкунунар чангыс хун-даа соса-
вайн турары уурут когараларынч
дугайын чугаалап турар.

Алжирге дайын база бир аар
уружугу. Ол дайын Францида реал-
сымыг идегеттеринч идегекчи-
ринге таарымчалыг болуп, эң реал-
сымыг партизанын эрге-чагыргата
кирген май 13-түн республикага
ууру сүчкө үндүрениге реалсымыг
идегеттеринч холун суза салган.

Францида хей-хей кижилер Ал-
жирге тайбын ам-на тургустунар
боор деп идегөн үе база турган.
Ол үе болза генерал де Голлун эр-
ге-чагыргата киргенинч баш-
тайгы айлары болуп. Алжирге тай-
бынын тургузу болуп кижилер
де Голлун чамдык французтар
көргүн турган деп «Демокраси Ну-
вель» деп журнал бижээн. Алжир-
иниң төлөкөчкелери-биле чугаа-
лажышкынар кылып турган Фран-
ция тайбынче чүтүүр дөрт дуга-
йында чарлап кыдыг идегеттеринч
үндөшүн болуп турган. Мычылза-
даа кыдыг меделдеп каныг-даа
үрө-түнөк чок болган. Он турак
тайбын дугайында чугаалаа чад-
дынып алган, алжирлерге ууру
дайын чорудулаарын күштеди-

рини үргүчүлөшкөн, «Француз
чазак Алжирини хосталгынын на-
ционал фронтуну-биле тайбын ду-
гайында чугаалажышкынарын
чорударын чүдө күшү турар хейр
көргүскөн, а херек кырында алжир-
леринч чугаа чокка дүжүн боорин
негез» деп француз компартиянын
Төп Комитетинин секретары Жак
Дюло демдеген турар.

Алжирге чаа шериг күштерин
чорударында белеткен турарынч
дугайында чугаалаа сөөлүг үдө
улам-на дындап турар апарган.
Дайынын эңис тилегиинде чедир
деп эриг дөдүргүн база катан
көдүргүн турар. Францинин пре-
мьер-министри Дебренин чоокта чаа
Алжирге чораш чугаалаанынан
алжирга, алжир улустуң национал-
хосталгалык шимчешкенинч ууру-
лажышкынарынч моон-даа сонгаар
чепектин күжү-биле базарын
француз чазак болан турар.

Алжир улусту өдүрүп, хыдып,
француз нацияны хооурадып турар
алжир дайыннын төнчүгү ам-даа
көзүбей турар. Ол чорук Фран-
цинин хей-нигитининч кадык бо-
лжистерин улам-на хайныктырын ту-
рар. Сурагыг политиктиг болган
хей-нигити ажаллашкынарынч чүдө
чугаалап турар чүч-чүс минигилерге
болган хурааларга, хей-хей коллек-
тивтиг негелделерге француз улус
алжирге дайынны соксардын негеп
турар. Бу чылдын февралыда хей-
нигити саналынын институтунуң
чорукта санал чымырынч үдөш-
дө французтарынч 63 хууру Алжир-
ге тайбынын доран тургууру бол-
ган Алжириниң национал-хосталга-
лык фронтуну-биле чугаалажыш-
кынар чорудар дөрт бажылаан.
Чоокта чаа болган муниципалдык
сонгудаларынч түнөлдөри база
хей чүдөлдөри дугайын чугаалап
турар. Хей-хей сонгучуларынч бар-
ынын үдөшлөп партизандар ойталап
чоруну Алжирге тайбынын катан
тургууру дугайында алааш-
кынын күчөткөп турар чазактык
политиканынч буураашкынын көр-
гүзүп турар.

Алжирге дайынны соксардын
дөрт делегетинч бүгү депшигелет
хей-нигити демексеш турар. Проф-
ессорларынч Бүгү-делет Феде-
рацияны, Демократтыг аныктар-
ынч Бүгү-делет федерацияны, Хе-
рекселеринч демократтыг Бүгү-
делет федерацияны Алжирге хан
түгүшкүндө соксардын негеп ту-
рар. 1958 чылдын декабрыда болган
Африканың улустарынч конферен-
циянынч резолюциясында база
мыдыг негелделер бижиттинген.
КНО-нун Кол Ассамблеянынч хун
айтырымынч алжир айтырым база
дүшөй турар.

Чүч-чүс миллион кижилерин
күзүл соруну тооп көрбөс чорук
Францинин чаргырыкчы болжесте-
ринге улам-на берге болуп турар.
Оң-биле кады алжир айтырынн
чылдарынч күжү-биле шийтирар
болбас деп чүдө улам-на толаргай
апарган. Чүдө чангыс орук бер-
-ол орук болза, алжир улустун хос-
талга болган бот баш миннир чо-
руунга дүртү баулар эргезин ху-
лап көрүнгө үндөшлөш, алжир
улустун баулуу төлөкөчкелери-би-
ле тайбын чугаалажышкынарынч
чорударынч оруу болуп. Франци-
нин чаргырыкчы болжестери ол орук-
ка эрте-даа азы өрбү-даа болза
чере кирер анаарлар.

Г. ДРАГУНОВ,
А. КРАСНОВ.

Великобританиянын Коммунистг партиязынын XXVI съездизиниң ажиттынганы

ЛОНДОН. (СЭТА). корреспон-
дентиниң. Март 27-де мында Вели-
кобританиянын Коммунистг пар-
тиязынын өлөкөчлөг XXVI съездин
ажиттынган.

Ол съездине 18 коммунистг бол-
ган ажалыч партизанынч төлө-
дөри чедип келген болган келер
деп турарлар.

Съездиниң англи ажалыч шим-
чешкиннин хоочун ажыдакчы-
зы, компартиянын президентин
Уильям Галлахер ажиткаш, бүгү
делегетинч ажалыч шимчешки-
нинч кижикчилери ирип дү-
жүн турар капиталистг системата
ууру демексиди улам-на калбарты-
рынч эргекч чугаалаан демек-
сиди. Делегет болза, угаан-сарым
чок каш-ла саныг капиталистгеге
өвөс, а бистеге, улуска хамаар-
жыр, ынчанган ону бистер канча-
лап алып уурутуг бис деп ол чу-
гаалаан.

Галлахеринч чугаалаанынч соонда
партиянын даргазы Гарри Полит
съездининч мурунунан акы-дуума
партияларынч төлөкөчлөгө ичт
байыр чедирген.

Даразында Великобританиянын
Коммунистг партиязынын чингине
секретары Д. Голландга өсө бөзгө,
ол күссөмүнч политиктиг илетке-
ли съездининч төлөкөчлөгө но-
ччаан.

Эт Голланд тайбынч дугайында
айтырым талашы-биле чугаалап ту-
рар, «герман айтырынч англи-аме-
рик талашын канчаар көрүп ту-
рунган барынч талашы политика-
нынч кайы-даа талашы мыдыг аймы-
гыл болбайн турар деп меделген.
Чүдө мында, Европаның төвүнө
өң-не дүшкүртүг болган айымалыг
чоруктуң кол дөү туруп турар.
Дүшкүртүг чылдаганы чүдө

барылы талашы политиканы бо-
луп турар болган Германиянын
баншаланчаан көңгөжидип турар».

Берлин айтырыннч болган гер-
ман айтырыннч талашы-биле со-
вет саналарынч деткиричче кыл-
гырышкан, Голланд мында деп өң-
далап демексиди: бир эвөс дүгү-
жуганы чедип алырынч чад-
быштыг күзөп бар чүдө болза
моон алаан чүдө эргекч чү-
гулаа—өң-не бекке денелге чөвүл-
дулаа чыыр, Барынч Германияга
кандыг-даа адурут чепекти бер-
бөс, ГДР-ни тооп көр болган са-
тап каттыжарыга кандыг кемчел-
лери алырынч немертеринч чүдө
болжарынч шийтирден шыдаары,
берин айтырыннч талашы-биле
болган герман тайбынч керөөнч та-
лашы-биле совет саналы шийиш
чугаалажып көрүнгө белиниң иле-
редери болуп.

Чепек дүжүрүшкүндө чүч
хамаарышыл дөргө, бо талашы-би-
ле эң чугула баштайгы базам—иде-
ролук немертеринч хорууру болуп
деп Голланд чугаалаан.

Голланд Англияда тайбынч
күштеринч демексиди күштедир-
генинч кылгырган болган Коммуни-
стг партия тайбынч дөрт демексиди
кандыг-даа организациаларынч дет-
кири деп чугаалаан.

Түнөлдө Голландынч чугаалаа-
ны болза, бистинч үдөшлөгү кол бай-
далы дөргө ийи социал системата
шанлышкынч хөгжүп турар со-
циализм-биле ирип дүжүн турар ка-
питализминч аралында мыдагыг
чорук болуп. Совет Эвипелининч
чедикшиктеринч хаара тулушкуну-
нунч мынары бүгү делегетинч ажалы-
ч чоннарынч орук кирип турар
деп ол меделген.

Гуанчжоуда совет делгелге

ПЕКИН. (СЭТА). Кыдаттын эң
уурут хоорайларынч бирөөсү Гу-
анчжоуда март 25-те совет эрте-
техниканын делгелгезин ажиттын-
ган. Ол делгелге атомнуг энергияны
тайбынч баула ажалыжарынч дуга-
йынч көргүзүп турар. Кыдат-совет
найыралык хоорай ордунуң бажы-
нында тургускан ол делгелгезинч
чөк павильоннарында атомнуг
энергияны шийишкелеринч болган
ону тайбынч сорулааларга ажалла-
рынга Совет Эвипелининч чедикши-
ктеринч болган байлашкыгыл
дүжүлүганын көргүзүп турар чүчү
бүрү машиналарын, приборларын,

макеттеринч болган диаграммаларын
делгеп салган.

Ук делгелгезинч ажиттынганыга
холбоштыр Совет Эвипелинде ато-
мнуг энергияны тайбынч бау-биле
ажылап турарынч түс-түс айты-
рыларынч талашы-биле Вомчу-
гантарынч нарып үндүргөн. Ато-
мнуг энергияны үдөшүргө болган
улус ажалы-агымынч өскө-даа
айларнарында база эргек-шиччиле
ажыларынга ажаллап турарынч
көргүсөн документалыг болган
өөредилге фильмдеринч делгелген
ажыдаар хуусаларынч—ийи ай-
дарынч дүжүлүгана хоорайнын бүгү
кинотеатрларынга көргүзөр.

Болгария биле АКШ-тын аразында дипломаттыг харылзааларын катап тургускан

СОФИЯ. (СЭТА). Март 27-де аңат
Болгариянын Улус Республиказы
биле Американын Каттышкан Штат-
тарынч аразында дипломаттыг хар-
ылзааларын катап тургусканынч
дугайында мычылза чугаалап ту-
рар меделген парлаан.

Болгариянын Улус Республика-
зынч болган Американын Каттыш-
кан Штаттарынч чазактарынч
аразында ийи чурттарынч аразында
1950 чылдын февралыда ууругун
дипломаттыг харылзааларын катап
тургузарынч болган Софияга база
Вашингтонга чөгүрү ачкан чедир-
ин ажалыжарынч дугайында дүгү-

жуга чедип адылган. Болгария-
нын Улус Республиказынын КНО-да
доктаамал төлөкөчкелери П. Вутов
биле АКШ-тын күрүнө секретарынч
европа айтырыларынч талашы-
былде дулаалачылынынч оралкыч-
лы дөргө Керенниң аразында Нью-
Йоркка болган Вашингтонга март
4-те өгөдөн чугаалажышкынарынч
түнөлдөни бо дүгүжуга чедип
адылган.

Чөгүрү дипломаттыг харылзаа-
ларын катап тургузарынч мурун-
да шийишкелдеп турган чүдүлери
чедикшиктеринч-биле үдө шийтир-
лөш.

Президент Эйзенхауэрин парлаага конференцияны

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Март 25-
те парлаага конференцияныга пре-
зидент Эйзенхауэр бедик денелге
чөвүлөд хураалды эртеринч дагыт-
кы херектер министрлерининч чөвү-
лөд хураалында депшигелет чорук-
ту чедип алганынан хамааржыр
уурутуг деп меделген. Ол чорукка
таарымчалыг байдалынч тургууру
болза, чазактар баштыкдарынч
алжир кам жүрүжүшкынарын

эрттеринге база уурулашмас мен
деп ол меделген.

ССРЭ биле ГДР-инч аразынч
тайбынч керөөнч чарар чорук Гер-
маниянынч талашы-биле барынч та-
лашы күрүнелеринч эргелеринге
холбошмас болганда ССРЭ-биле чу-
гаалажышкынарынч перспекти-
валарынч ол сатыларынч чедирбөс
деп Эйзенхауэр чугаалаан.

Кубаның премьер-министри Фидель Кастроңуң меделгели

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Ассамблея
Пресс агентствелинин Гаванадан ме-
делеп турары болза, аңаа телевиде-
ние дамчытыр чүдө чугаалааш,
Фидель Кастро чурттуң иштинде
экономикагыл байдалынч дугайын
тайылырлап чугаалаан. Ф. Кастро-
нуң меделгени болза, кыдыг ажалы-
гыл продуктуларынч бүдүрүп үн-
дүрени улам ынай саң-хөөжүр ар-
ганы алыры-биле Куба чүргө ки-
рер бараанынарыга бөдүнүң кайлы
салышкынынч уулагытырар ууру-
туг.

Он ачызы-биле адылган херек-
те 10 муң тракторларынч салып
алырында ажаллаштырар. Ол тра-
кторлар революстуг чазактыг бо-
луп

нун кыдыг ажалы-агыг программалык
амыдыралга боттандырылган
эргекч чугула. Ол ажал Батиста-
нынч дүжүртүгүнч корум-чуруму-
нунч талалачылынан хавырган
херекти-биле база сан-хөөжүртүр
Аграр реформанынч соонда болба-
зыралып өгөдөр кур чедирге рис-
ти, хөөдөни, соя култураларын
тарары апар. Он аңгыда ол мал
ажылынч хөгжүр арганы база бө-
рөп Ф. Кастро чугаалаан. Ристи
өртүренинч арганыга кубаларын
өөредир-биле чүртчө аюнарнын
чалаар деп турарынч премьер-ми-
нистр меделген.

Чөгүрү оралкычтарынч, партияны амыдырал
кылдынынч 3—88, харысаталыг секретарынч,
кылдынынч 3—65.

Спортту улам-на массалыг болдулары дээш

Март 26-да областың спортчу
инициативлеринч болган организаци-
аларынч эвипелининч бирги кон-
ференцияны национал шийи театр-
нын биче залында болуп эртек.
Конференция областың күш-культа-
тур болган спорт ажалынынч байдалы-
нынч болган сорулааларынч дуга-
йында ол эвипелинч Тыва өргөвир-
зуунуң даргазы эң О. Донгактын
илеткелинч дыңдаан.

Бистинч чуртувуска күш-культу-
ра болган спорт ажалынч «масса-
лы-биле сайлыраларынч чели чыл
шанында көрүп турар. Профессор,
комсомол болган хей нигити органи-
зацияларынч хун бүрү дулаам-
чылыга дайып ажаллаар ССРЭ-
нинч спортчу инитиалдеринч болган
организациаларынч эвипелинч
СЭКП Төп Комитетининч болган
ССРЭ-нин Министрлер Чөвүленинч
доктаамал баулар организациалыг
турар дөдөринч илеткелч чугаалаан.

СЭКП-нин XXI съездининч инити-
пирин амыдыралга боттандырыл-
гыс ССРЭ-нин улустарынч чайы
ийги Спартаклаадыныга белеткен-
мишаан, партия, совет болган
профессор, комсомол организаци-
алынч болган хей-нигитинч дулаам-
былде областың күш-культура ор-
ганизациаларынч чамдык ажалларын
чоруктамынч ол чугаалаан. Областа
12105 спортчуларынч 197 күш-
культура коллективтери бар. Ол
дөргө 1954 чылга деңгээрге 3 кат-
тап хей болуп турар. Чүдө 1958

чылда 244 хей-нигитинч-инструк-
торларынч болган 210 кижинч
күш-культурамынч аны-бүрү хей-
нигитинч талашы-биле суулаар
кылдыр белеткен. 2545 кижинч
ПТО-нунч II чегерининч нормазынч
дулааган. 1068 кижинч рапорттарынч
чедип алган. XIV кышкы спарта-
кладага I разрядты 24, II-ти раз-
рядты 68, III разрядты 38 кижинч
дулааган.

Чамдык районнарда күш-культу-
ра болган спорттунч материалдыг
базаны база быжыккан. Таңды,
Тес-Хем болган Ууру-Хем район-
нары спорт шедери кылдынган-
даан. Бу чылдын чамдык районнар-
да спорт шедери, стадионнар кы-
лып болурунч аргалы бар, оларынч
турарын, сайлыраларынч планнап
турар.

Күш-культура болган спорт
ажалынч Кызыл хоорайда база Ууру-
Хем, Таңды, Каа-Хем, Чаа-Хөл,
Чөөн-Хемчик районнарында ишкер-
жөөн. Устуде районнар чылда 10—
12 хире аны-бүрү маргылааны
чорутулаан, областың спартаклаа-
ларынч болган маргылааларынч эр-
тек чылдын 19 каттап чоруткан.

Областа чаа рекордтар болган
чемпионнарынч саны көдөп турар.
Хаакчылар Оюн (Таңды), Пес-
тов, Горин (Чаа-Хөл), Давыдова (Кы-
зыл), конкисчилер Табуев, Чачу-
хан (Кызыл), аар атлеттер Ми-
налайчук («Динамо»), Клейменов,
Чижов («Труд»), гимнастчылар Са-
ндакова, Чачухина, Шимкини, Соко-
лов болган өскөлдөрүнч ат суура
областа сууражаан. Бокс, классиктиг
хүрөш база теннис, хоккей дөң
мынкан спорттунч хейрлеринч бисте
база калбарып турар.

Иңдыг-даа болза областа күш-
культура болган спорт ажалында
уурут чепестер барынч илеткелчи
болган санал берген эштер чугаа-
лаан. Бистинч спортчуларынч чыл
бүрүдө чамдык рекордтарынч тур-
гусса-даа өскө областынч спорт-

чуларынч денелеринч дыка күтү
болуп турар. ССРЭ-нин болган
РСФСР-нин улустарынч II Спарта-
кладазынч зона талашы-биле мар-
гылааларынч киришкен, бистинч
күш-культурачыларынч сөөлү
чедиринч алганы аңаа толаргай чя-
жөк болуп.

Спорттунч «Урожай», «Труд» бо-
ган «Буревестник» эки-тура инити-
аларынч бүдүрүлгелерде анык-
тарынч ортузунга спорт ажалынч
бошкак чорудуп турар. Маанынч
спорттунч «Труд» инитиалеринч
даргазы Рыжов күш-культура кол-
лективтеринге эвөш барып, спорттунч
аныктар ортузунга улам массалыг
болдуар талашы-биле четпес ажи-
дап келген.

Спорттунч «Урожай» эки-тура
инитиалеринч даргазы Капустин
колхозтарга күш-культура ажалынч
ажыкчилеринч дугайында сагыш
салбайн турарынч болган бир эвөс
эки ажалдаар болза, колхозтарда
спортка ынакшылык аныктар хей
ден санал берген эштер шүгүмү-
лөннөр.

Сут-Хөл районнунч төлөкөң эң
Куулар болунч саналында районда
күш-культура херекселерининч чед-
дишенинч спортчуларынч мергези-
линч бедирлеринч шийиш болуп ту-
рар, ол талашы-биле облопотбөөсө
болган райпо магазинерге спорт
херекселеринч албо-биле садырынч
хандырабайн турарынч ол чугаалаан.